

Πρώτη Δημοσίευση: *Battaglia Comunista*, No. 3, 4, 1951

Πηγή:<http://www.international-communist-party.org/Ellenika/Keimena/51PrDiPC.htm>

Μετάφραση – Μεταγραφή: Σωτήρης Γιαννέλης

Κοινό Κτήμα: Marxists Internet Archive (2011)

Επιτρέπεται η ελεύθερη αντιγραφή, διανομή, προβολή και απόδοση αυτού του έργου, καθώς επίσης η πραγματοποίηση παράγωγων ή εμπορικών εργασιών.

Παρακαλούμε καταχωρείστε ως πηγή σας το Marxists Internet Archive.

ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΙΚΟ ΚΟΜΜΑ

(1951)

I

Κάθε ταξική πάλη είναι πολιτική πάλη. (Μαρξ)

Ένας αγώνας που περιορίζεται στην εξασφάλιση μιας καινούργιας κατανομής των οικονομικών κερδών δεν είναι ακόμη ένας αγώνας πολιτικός, επειδή δεν στρέφεται κατά της κοινωνικής δομής των σχέσεων παραγωγής.

Η διάλυση των σχέσεων παραγωγής που χαρακτηρίζουν μια ιδιαίτερη κοινωνική εποχή και η ανατροπή της κυριαρχίας μιας ορισμένης κοινω-

νικής τάξης είναι το αποτέλεσμα ενός μακρού και συχνά αμφίροπου πολιτικού αγώνα. Το ζήτημα-κλειδί αυτού του αγώνα είναι το ζήτημα του κράτους, το πρόβλημα του "ποιος κατέχει την εξουσία" (Λένιν).

Ο αγώνας του σύγχρονου προλεταριάτου εκδηλώνεται και εξαπλώνεται ως πολιτικός αγώνας με τον σχηματισμό και τη δράση του *ταξικού κόμματος*. Τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά αυτού του κόμματος μπορούν να συνοψισθούν στην ακόλουθη θέση: η πλήρης ανάπτυξη του βιομηχανικού καπιταλιστικού συστήματος και της αστικής εξουσίας, που προήλθε από τις φιλελεύθερες και δημοκρατικές επαναστάσεις, όχι μόνο δεν αποκλείει ιστορικά, αλλά προετοιμάζει και οξύνει όλο και περισσότερο τη σύγκρουση των ταξικών συμφερόντων και τη μετεξέλιξή της σε εμφύλιο πόλεμο, σε ένοπλο αγώνα.

II

Το κομμουνιστικό κόμμα, όπως αυτό καθορίζεται από αυτή την ιστορική πρόβλεψη και από αυτό το πρόγραμμα, εκπληρώνει τα ακόλουθα καθήκοντα όσο η αστική τάξη διατηρεί την εξουσία:

α) επεξεργάζεται και διαδίδει τη θεωρία περί της κοινωνικής εξέλιξης, περί των οικονομικών νόμων που χαρακτηρίζουν το σημερινό κοινωνικό σύστημα παραγωγικών σχέσεων, περί της ταξικής σύγκρουσης που απορρέει από αυτό, περί του κράτους και της επανάστασης

β) διασφαλίζει την ενότητα και την ιστορική συνέχεια της προλεταριακής οργάνωσης. *Ενότητα* δεν σημαίνει απλή συνένωση των εργατικών και ημεμεργατικών ταξικών στρωμάτων, τα οποία, εξαιτίας του ίδιου του γεγονότος της κυριαρχίας της εκμεταλλευτικής τάξης, βρίσκονται κάτω από την επιρροή δισταμένων πολιτικών ηγεσιών και μεθόδων δράσης. Σημαίνει, απεναντίας, τη στενή διεθνή διασύνδεση των πρωτοπόρων στοι-

χείων που είναι ολοκληρωτικά προσανατολισμένα στην ενιαία επαναστατική γραμμή. *Εμμονή* σημαίνει τη συνεχή διεκδίκηση της αδιάρρηκτης διαλεκτικής γραμμής που συνδέει τις θέσεις της κριτικής και του αγώνα που το κίνημα υιοθέτησε κατά τη διάρκεια της χρονικής πορείας μιας σειράς μεταβαλλόμενων συνθηκών.

γ) προετοιμάζει καλά εκ των προτέρων την ταξική κινητοποίηση και επίθεση χρησιμοποιώντας με τον κατάλληλο τρόπο κάθε δυνατό μέσο προπαγάνδας, αγκιτάτσιας και δράσης και σε κάθε ιδιαίτερο αγώνα που προκαλείται από άμεσα συμφέροντα. Αυτή η δράση κορυφώνεται με την οργάνωση του παράνομου και εξεγερσιακού μηχανισμού για την κατάληψη της εξουσίας.

Όταν οι γενικές συνθήκες και ο βαθμός οργανωτικής, πολιτικής και τακτικής σταθερότητας του ταξικού κόμματος φθάσει σε ένα σημείο όπου εξαπολύεται ο γενικός αγώνας για την εξουσία, το κόμμα που έχει οδηγήσει την επαναστατική τάξη στη νίκη διαμέσου του κοινωνικού πολέμου κατά τον ίδιο τρόπο την καθοδηγεί στην επιτέλεση του θεμελιώδους καθήκοντος της καταστροφής και της διάλυσης όλων των στρατιωτικών και διοικητικών οργάνων που συνθέτουν το καπιταλιστικό κράτος. Αυτή η διάλυση πλήττει επίσης το δίκτυο των οργάνων, όποιων κι αν είναι, που διατείνονται ότι εκπροσωπούν τις ποικίλες απόψεις ή διάφορα συντεχνιακά συμφέροντα μέσω της διαμεσολάβησης σωμάτων αντιπροσώπων. Το αστικό ταξικό κράτος πρέπει να καταστραφεί, είτε αυτό παρουσιάζεται ως η ψευδής διαταξική έκφραση της πλειοψηφίας των πολιτών ή ως λίγο-πολύ η ανοικτή δικτατορία που ασκεί ένας κυβερνητικός μηχανισμός που παριστάνει ότι εκπληρώνει μια εθνική, φυλετική ή κοινωνική-λαϊκή αποστολή. Εάν αυτό δεν γίνει, τότε η επανάσταση θα συντριφθεί.

Στο ιστορικό στάδιο που ακολουθεί τη διάλυση του μηχανισμού της καπιταλιστικής κυριαρχίας το καθήκον του πολιτικού κόμματος της εργατικής τάξης είναι τόσο ζωτικής σημασίας όσο ποτέ, επειδή η ταξική πάλη - αν και διαλεκτικά αντεστραμμένη- συνεχίζεται.

Η κομμουνιστική θεωρία αναφορικά με το κράτος και την επανάσταση χαρακτηρίζεται, πάνω απ' όλα, από το γεγονός ότι αυτή αποκλείει κάθε δυνατότητα προσαρμογής του νομοθετικού και εκτελεστικού μηχανισμού του αστικού κράτους στον σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της οικονομίας (σοσιαλδημοκρατική θέση). Όμως, αυτή αποκλείει εξίσου τη δυνατότητα επίτευξης, διαμέσου μιας σύντομης βίαιης κρίσης, την καταστροφή του κράτους και τον μετασχηματισμό των παραδοσιακών οικονομικών σχέσεων που το κράτος υπερασπιζόταν έως την τελευταία στιγμή (αναρχική θέση). Αρνείται, επίσης, ότι η συγκρότηση μιας νέας οργάνωσης της παραγωγής μπορεί να αφεθεί στην αυθόρμητη και διάσπαρτη δραστηριότητα ομάδων παραγωγών από εργαστήριο σε εργαστήριο ή από επάγγελμα σε επάγγελμα (συνδικαλιστική θέση).

Κάθε κοινωνική τάξη που η εξουσία της έχει ανατραπεί, ακόμη και διαμέσου του τρόμου, επιβιώνει για πολύ καιρό μέσα στη σύσταση του κοινωνικού οργανισμού. Αντί να εγκαταλείπει τις ελπίδες για να πάρει τη ρεβάνς επιδιώκει να αναδιοργανωθεί πολιτικά και να επανεγκαθιδρύσει την κυριαρχία της είτε με βίαιο είτε με συγκαλυμμένο τρόπο. Έχει μετατραπεί από άρχουσα σε ηττημένη και κυριαρχούμενη τάξη, αλλά δεν εξαφανίζεται αυτοστιγμεί.

Το προλεταριάτο -το οποίο, με τη σειρά του, θα εξαφανιστεί ως τάξη μαζί με όλες τις άλλες τάξεις με την πραγματοποίηση του κομμουνισμού- *οργανώνεται σε κυρίαρχη τάξη* ("Κομμουνιστικό Μανιφέστο") στο πρώτο στάδιο της μετακαπιταλιστικής εποχής. Την καταστροφή του παλιού

κράτους την διαδέχεται το νέο προλεταριακό κράτος, δηλαδή η δικτατορία του προλεταριάτου.

Η απαραίτητη προϋπόθεση για την υπέρβαση του καπιταλιστικού συστήματος είναι η ανατροπή της αστικής εξουσίας και η καταστροφή του κράτους της. Ο όρος για να πραγματοποιηθεί ένας τόσο βαθύς και ριζικός κοινωνικός μετασχηματισμός είναι η δημιουργία ενός νέου προλεταριακού κρατικού μηχανισμού που είναι ικανός, όπως ακριβώς και τα άλλα ιστορικά κράτη, να χρησιμοποιεί τη δύναμη και τον εξαναγκασμό.

Η παρουσία ενός τέτοιου μηχανισμού δεν χαρακτηρίζει την κομμουνιστική κοινωνία αλλά το στάδιο της οικοδόμησής της. Εφόσον αυτή η οικοδόμηση εξασφαλίζεται, οι τάξεις και η ταξική κυριαρχία δεν θα υπάρχουν πια. Όμως, το ουσιαστικό όργανο της ταξικής κυριαρχίας είναι το κράτος, και το κράτος δεν μπορεί να είναι τίποτε άλλο από αυτό. Γι' αυτό οι κομμουνιστές δεν υποστηρίζουν το προλεταριακό κράτος σαν ένα μυστικιστικό δόγμα, σαν κάτι το *απόλυτο* και το *ιδανικό*, αλλά ως ένα διαλεκτικό εργαλείο, ως ένα ταξικό όπλο, που σιγά-σιγά θα εκλείψει (Ενγκελς) διαμέσου της ίδιας της πραγματοποίησης των λειτουργιών του. Αυτό θα πραγματοποιηθεί βαθμιαία, διαμέσου μιας μακράς διαδικασίας, καθώς η κοινωνική οργάνωση μετασχηματίζεται από ένα σύστημα εξαναγκασμού των ανθρώπων (όπως ήταν πάντοτε από την αυγή της ιστορίας) σε ένα περιεκτικό και επιστημονικά κατασκευασμένο δίκτυο για τη διαχείριση πραγμάτων και φυσικών δυνάμεων.

IV

Ο ρόλος του κράτους αναφορικά με τις κοινωνικές τάξεις και τις συλλογικές οργανώσεις παρουσιάζει θεμελιώδεις διαφορές, αν συγκρίνουμε

την ιστορία των καθεστώτων που ξεπηδούν από τις αστικές επαναστάσεις και την κατάσταση μετά τη νίκη του προλεταριάτου.

α) Η επαναστατική αστική ιδεολογία, πριν από τον αγώνα και την τελική της νίκη, παρουσίασε το μελλοντικό της μεταφουδαλικό κράτος όχι ως ταξικό κράτος αλλά ως *λαϊκό κράτος*, που βασίζεται στην κατάργηση κάθε ανισότητας απέναντι στον νόμο, και αυτό το παρουσίασε ως αρκετό για την εξασφάλιση της ελευθερίας και της ισότητας για όλα τα μέλη της κοινωνίας.

Η προλεταριακή θεωρία διακηρύσσει ανοιχτά ότι το μελλοντικό της κράτος θα είναι ένα ταξικό κράτος, δηλαδή ένα εργαλείο που βρίσκεται στα χέρια μονάχα μιας τάξης, όσο υπάρχουν τάξεις. Γενικώς, οι άλλες τάξεις θα αποκλεισθούν από το κράτος και θα τεθούν "εκτός νόμου". Αφού κατακτήσει την εξουσία, η εργατική τάξη "δεν θα την μοιραστεί με κανέναν" (Λένιν).

β) Μετά την πολιτική νίκη της αστικής τάξης και μαζί με μια επίμονη ιδεολογική εκστρατεία διακηρύχθηκαν επισήμως καταστατικοί χάρτες ή διακηρύξεις αρχών σε διάφορες χώρες ως η βάση και το θεμέλιο του κράτους. Αυτά θεωρήθηκαν ως αμετάβλητα στον χρόνο και ως η οριστική έκφραση των εγγενών κανόνων της κοινωνικής ζωής που επιτέλους ανακαλύφθηκαν. Από τότε και στο εξής ολόκληρη η αλληλεπίδραση των πολιτικών δυνάμεων υποτίθεται ότι πραγματοποιούνταν μέσα στο ανυπέμβλητο πλαίσιο αυτών των καταστατικών κανόνων.

Κατά τη διάρκεια του αγώνα κατά του υφιστάμενου καθεστώτος το προλεταριακό κράτος δεν παρουσιάζεται σαν μια σταθερή και αμετάβλητη πραγματοποίηση ενός συνόλου κανόνων που διέπουν τις κοινωνικές σχέσεις οι οποίοι συνάγονται από μια ιδεαλιστική έρευνα της φύσης του ανθρώπου και της κοινωνίας. Κατά τη διάρκεια του βίου του το κράτος της εργατικής τάξης θα εξελίσσεται διαρκώς έως το σημείο στο οποίο τελικά θα διαλυθεί. Η φύση της κοινωνικής οργάνωσης της ανθρώπινης συνερ-

γασίας θα αλλάξει ριζικά σύμφωνα με τις μεταβολές που θα επιφέρει η τεχνολογία και οι παραγωγικές δυνάμεις, η δε φύση του ανθρώπου θα υποστεί επίσης βαθιές μετατροπές καθώς αυτός θα απομακρύνεται πάντοτε ολοένα και περισσότερο από το υποζύγιο και τον σκλάβο που ήταν. Είναι ανόητο να κηρυχθεί οποιοδήποτε κωδικοποιημένο και διαρκές σύνταγμα μετά την εργατική επανάσταση. Κάτι τέτοιο δεν έχει θέση μέσα στο κομμουνιστικό πρόγραμμα. Από τεχνικής απόψεως θα είναι πρόσφορο να υιοθετηθούν γραπτοί κανόνες, οι οποίοι, ωστόσο, δεν θα είναι κατά κανέναν τρόπο ανέγγιχτοι και θα διατηρούν έναν "εργαλειακό" και προσωρινό χαρακτήρα, θέτοντας κατά μέρος όλους τους αστεϊσμούς περί κοινωνικής ηθικής και φυσικού δικαίου.

γ) Αφότου κατέκτησε, ή ακόμα συνέτριψε, τον φεουδαλικό μηχανισμό εξουσίας η νικηφόρος αστική τάξη δεν δίστασε να χρησιμοποιήσει την δύναμη του κράτους για να καταστείλει τις απόπειρες αντεπανάστασης και παλινόρθωσης. Ωστόσο, ακόμη και τα πιο αποφασιστικά τρομοκρατικά μέτρα δικαιολογήθηκαν ως στρεφόμενα όχι κατά των ταξικών εχθρών του καπιταλισμού αλλά κατά των *προδοτών* του λαού, του έθνους, της χώρας και της κοινωνίας των πολιτών, όλων αυτών των κούφιων εννοιών που ταυτίστηκαν με το ίδιο το κράτος και, στην πραγματικότητα, με την κυβέρνηση και το κόμμα που βρίσκεται στην εξουσία.

Το νικηφόρο προλεταριάτο, χρησιμοποιώντας το κράτος του προκειμένου να "συντρίψει την αναπόφευκτη και απεγνωσμένη αντίσταση της αστικής τάξης" (Λένιν) θα χτυπήσει τους παλιούς κυβερνώντες και τους τελευταίους υποστηρικτές τους κάθε φορά που θα εναντιώνονται, ως μια λογική υπεράσπιση των ταξικών τους συμφερόντων, στα μέτρα που έχουν ως σκοπό να ξεριζώσουν το οικονομικό προνόμιο. Αυτά τα κοινωνικά στοιχεία θα κρατηθούν σε μια αποξενωμένη και παθητική θέση σε σχέση με την κρατική εξουσία. Κάθε φορά που προσπαθούν να απελευθερωθούν από την παθητικότητα που τους έχει επιβληθεί, η υλική δύνα-

μη θα τα καθυποτάσσει. Δεν θα συμμετέχουν σε κανένα "κοινωνικό συμβόλαιο" και δεν θα έχουν καμία "νομική ή πατριωτική υποχρέωση". Ως πραγματικοί αιχμάλωτοι πολέμου (όπως, στην πραγματικότητα, ήταν οι πρώην αριστοκράτες και κληρικοί από τη γιακωβίνικη αστική τάξη) δεν έχουν τίποτε να *προδώσουν*, επειδή δεν θα τους ζητηθεί να πάρουν κανέναν γελοίο όρκο πίστεως.

δ) Η ιστορική ακτινοβολία των λαϊκών συνελεύσεων και των δημοκρατικών συγκεντρώσεων δεν μπόρεσε να αποκρύψει το γεγονός του ότι από γεννήσεώς του το αστικό κράτος σχημάτισε ένοπλα σώματα και μια αστυνομική δύναμη για τον εσωτερικό και εξωτερικό αγώνα κατά του παλαιού καθεστώτος και σύντομα αντικατέστησε την αγχόνη με τη λαιμητόμο. Αυτός ο εκτελεστικός μηχανισμός άλλαξε με το καθήκον να διοικεί τη νόμιμη βία τόσο σε γενικό ιστορικό επίπεδο όσο και κατά μεμονωμένων παραβιάσεων των κανόνων ιδιοποίησης και ανταλλαγής που χαρακτηρίζουν την οικονομία που θεμελιώνεται πάνω στην ατομική ιδιοκτησία. Αυτός έδρασε με έναν εντελώς φυσικό τρόπο κατά των πρώτων προλεταριακών κινημάτων που απείλησαν, έστω και ενστικτωδώς, την αστική μορφή παραγωγής. Η επιβλητική πραγματικότητα του νέου κοινωνικού δυϊσμού αποκρύφτηκε από το τέχνασμα του "νομοθετικού" μηχανισμού, ο οποίος ισχυριζόταν ότι μπορεί να επιφέρει τη συμμετοχή όλων των πολιτών και όλων των απόψεων των διαφόρων κομμάτων στο κράτος και στην κρατική διοίκηση με μια τέλεια ισορροπία και μέσα σε μια ατμόσφαιρα κοινωνικής ειρήνης.

Το προλεταριακό κράτος, ως μια ανοιχτή δικτατορία, θα καταργήσει κάθε διάκριση μεταξύ του εκτελεστικού και του νομοθετικού επιπέδου της εξουσίας, τα οποία θα ενοποιηθούν μέσα στα ίδια όργανα. Η διάκριση μεταξύ νομοθετικού και εκτελεστικού είναι, στην πραγματικότητα, χαρακτηριστικό ενός καθεστώτος που αποκρύπτει και προστατεύει τη δικτατορία μιας τάξης κάτω υπό έναν πολυταξικό και *πολυκομματικό* μαν-

δύα. "Η Κομμούνια δεν ήταν ένα σώμα κοινοβουλευτικό αλλά ένα σώμα εργασίας". (Μαρξ)

ε) Το αστικό κράτος στην κλασική του μορφή -σε συνάφεια με μια ατομικιστική ιδεολογία την οποία ο θεωρητικός μύθος επεκτείνει γενικώς σε όλους τους πολίτες και η οποία είναι η πνευματική αντανάκλαση της πραγματικότητας μιας οικονομίας που θεμελιώνεται πάνω στο μονοπώλιο μιας τάξης επί της ατομικής ιδιοκτησίας- αρνήθηκε να επιτρέψει σε κάθε άλλο ενδιαμέσο σώμα να υπάρξει μεταξύ του απομονωμένο ατόμου και του νόμιμου κέντρου εξουσίας εκτός από τις αιρετές συντακτικές συνελεύσεις. Πολιτικές λέσχες και κόμματα που έγιναν ανεχτά από αυτό κατά τη διάρκεια του σταδίου της εξέγερσης ένεκα του δημαγωγικού ισχυρισμού περί ελευθερίας του σκέπτεσθαι και υπό τον όρο ότι αυτά υφίστανται ως απλές ομάδες πεποιθήσεων και ως εκλογικοί παράγοντες. Σε ένα μεταγενέστερο στάδιο η πραγματικότητα της ταξικής καταπίεσης υποχρέωσε το κράτος να ανέχεται τις ενώσεις οικονομικών συμφερόντων, τα εργατικά συνδικάτα, που τα αντιμετώπιζε με δυσπιστία ως "κράτος εν κράτει". Τελικά, τα συνδικάτα μετατράπηκαν σε μια μορφή ταξικής αλληλεγγύης που υιοθέτησαν οι ίδιοι οι καπιταλιστές για τα δικά τους ταξικά συμφέροντα και τους δικούς τους στόχους. Επιπλέον, υπό το πρόσχημα της νομικής αναγνώρισης των εργατικών συνδικάτων, το κράτος ανέλαβε το καθήκον της ενσωμάτωσης και του ευνουχισμού τους, στερώντας τους κάθε αυτονομία ούτως ώστε να εμποδίσει το επαναστατικό κόμμα να αναλάβει την ηγεσία τους.

Τα εργατικά συνδικάτα θα εξακολουθούν να υπάρχουν υπό το προλεταριακό κράτος όσο εξακολουθούν να υπάρχουν εργοδότες ή, τουλάχιστον, απρόσωπες επιχειρήσεις όπου οι εργάτες παραμένουν μισθωτοί που πληρώνονται σε χρήμα. Ο ρόλος τους θα είναι να προστατεύουν το βιοτικό επίπεδο της εργατικής τάξης και η δραστηριότητά τους θα είναι παράλληλη σε αυτό το σημείο με αυτή του κόμματος και του κράτους. Οι μη-

εργατικές ενώσεις θα απαγορευθούν. Πράγματι, στο ζήτημα της διανομής του εισοδήματος μεταξύ της εργατικής τάξης και των μη-προλεταριακών ή ημιπρολεταριακών τάξεων η κατάσταση του εργάτη θα μπορούσε να απειληθεί από παράγοντες άλλους από τις ανώτερες ανάγκες του γενικού επαναστατικού αγώνα κατά του διεθνούς καπιταλισμού. Όμως, αυτή η πιθανότητα, που θα διατηρείται επί μακρόν, δικαιολογεί τον δευτερεύοντα ρόλο των συνδικάτων σε σχέση με το πολιτικό κομμουνιστικό κόμμα, τη διεθνή επαναστατική πρωτοπορία που σχηματίζει ένα ενιαίο όλον με τα κόμματα που αγωνίζονται στις χώρες που παραμένουν ακόμα καπιταλιστικές και ως τέτοιο ηγείται του προλεταριακού κράτους.

Το προλεταριακό κράτος δεν μπορεί παρά να εκφράζεται από ένα και μοναδικό κόμμα και θα ήταν ανόητο να απαιτεί κανείς αυτό το κόμμα να οργανώνει στις γραμμές του μια στατιστική πλειοψηφία και να υποστηρίζεται από μια τέτοια πλειοψηφία σε "λαϊκές εκλογές", δηλαδή την παλιά αστική παγίδα. Μια από τις ιστορικές πιθανότητες είναι η ύπαρξη πολιτικών κομμάτων που φαινομενικά αποτελούνται από προλετάρους, αλλά, στην πραγματικότητα, επηρεάζονται από αντεπαναστατικές παραδόσεις ή από ξένους καπιταλισμούς. Αυτή η αντίφαση, που είναι και η πιο επικίνδυνη απ' όλες, δεν μπορεί να λυθεί διαμέσου της αναγνώρισης τυπικών δικαιωμάτων ούτε μέσω της εκλογικής διαδικασίας μέσα στο πλαίσιο μιας αφηρημένης "ταξικής δημοκρατίας". Αυτή θα είναι επίσης μια κρίση που πρέπει να επιλυθεί με όρους συσχετισμού δυνάμεως. Δεν υπάρχει κανένα στατιστικό τέχνασμα που να μπορεί να εξασφαλίσει μια ικανοποιητική επαναστατική λύση. Αυτή εξαρτάται μονάχα από τον βαθμό σταθερότητας και σαφήνειας στον οποίο έχει φθάσει το επαναστατικό κομμουνιστικό κίνημα σε ολόκληρο τον κόσμο. Πριν από έναν αιώνα στη Δύση και πριν από πενήντα χρόνια στην Τσαρική Αυτοκρατορία οι μαρξιστές ορθώς υποστήριξαν κατά των αφελών δημοκρατών ότι οι καπιταλιστές και οι ιδιοκτήτες είναι μια μειοψηφία και, συνεπώς, η μόνη αληθι-

νή κυβέρνηση πλειοψηφίας είναι η κυβέρνηση της εργατικής τάξης. Εάν η λέξη "δημοκρατία" σημαίνει εξουσία της πλειοψηφίας, οι δημοκράτες θα πρέπει να ταχθούν με τη δική μας ταξική πλευρά. Όμως, αυτή η λέξη, τόσο με την κυριολεκτική της έννοια ("εξουσία του λαού") όσο και με την πρόστυχη χρήση που της γίνεται όλο και περισσότερο, σημαίνει την "εξουσία που δεν ανήκει σε μία αλλά σε όλες τις τάξεις". Γι' αυτόν τον ιστορικό λόγο όπως ακριβώς απορρίπτουμε την "αστική δημοκρατία" και τη "δημοκρατία γενικά" (όπως έκανε επίσης κι ο Λένιν) πρέπει πολιτικά και θεωρητικά να αποκλείσουμε, ως αντίφαση εξ ορισμού, την "ταξική δημοκρατία" και την "εργατική δημοκρατία".

Η δικτατορία που υποστηρίζει ο μαρξισμός δηλώνει ανοιχτά ότι είναι απαραίτητη, επειδή είναι αδύνατον να γίνει ομόφωνα αποδεκτή και, επιπλέον, δεν θα έχει την αφέλεια να παραιτηθεί, επειδή δεν θα διαθέτει την πλειοψηφία των ψήφων, εάν κάτι τέτοιο είναι εξακριβώσιμο. Εκτός αυτού, δεν θα διακινδυνεύσει να ταυτιστεί με μια δικτατορία ατόμων ή ομάδων που έχουν αναλάβει τον έλεγχο της κυβέρνησης και υποκαθιστούν την εργατική τάξη. Η επανάσταση χρειάζεται μια δικτατορία, επειδή θα ήταν γελοίο να υποταχθεί σε μια αποδοχή 100% ή σε μια πλειοψηφία του 51%. Οπουδήποτε παρουσιάζονται αυτά τα νούμερα σημαίνει ότι η επανάσταση έχει προδοθεί.

Εν κατακλείδι, το κομμουνιστικό κόμμα θα κυβερνά μόνο του και δεν θα παραιτηθεί ποτέ από την εξουσία χωρίς φυσική πάλη. Αυτή η τολμηρή δήλωση ότι δεν θα υποκύψουμε στην απάτη των αριθμών και δεν θα τους χρησιμοποιήσουμε θα βοηθήσει τον αγώνα κατά του εκφυλισμού της επανάστασης.

Στο ανώτερο στάδιο του κομμουνισμού -ένα στάδιο που δεν γνωρίζει ούτε εμπορευματική παραγωγή, ούτε χρήμα, ούτε έθνη και το οποίο, επίσης, θα δει τον θάνατο του κράτους- τα συνδικάτα θα χάσουν τον λόγο της ύπαρξής τους. Το κόμμα ως μαχητική οργάνωση θα είναι αναγκαίο όσο

επιβιώνουν τα υπολείμματα του καπιταλισμού στον κόσμο. Επιπλέον, διατηρεί πάντα το καθήκον να είναι ο θεματοφύλακας και ο προπαγανδιστής της κοινωνικής θεωρίας που παρέχει μια γενική άποψη της εξέλιξης των σχέσεων μεταξύ της ανθρώπινης κοινωνίας και της φύσης.

V

Η μαρξιστική αντίληψη, αυτή που αντικαθιστά τις κοινοβουλευτικές συνελύσεις με σώματα εργασίας, δεν μας φέρνει πίσω στην "οικονομική δημοκρατία", δηλαδή σε ένα σύστημα που θα προσάρμοζε τα κρατικά όργανα στους χώρους εργασίας, στις παραγωγικές ή εμπορικές μονάδες κτλ., ενώ αποκλείει κάθε αντιπροσωπευτική λειτουργία στους εναπομείναντες εργοδότες και τις οικονομικές οντότητες που κατέχουν ακόμη περιουσία. Η εξάλειψη του εργοδότη και του ιδιοκτήτη ορίζει μονάχα κατά το ήμισυ τον σοσιαλισμό. Το άλλο ήμισυ, το πιο σημαντικό, συνίσταται στην εξάλειψη της *καπιταλιστικής οικονομικής αναρχίας* (Μαρξ). Καθώς η νέα σοσιαλιστική οργάνωση αναδεικνύεται και εξελίσσεται με το κόμμα και το επαναστατικό κράτος στο προσκήνιο δεν θα περιοριστεί μονάχα στο χτύπημα των πρώην εργοδοτών και των λακέδων τους, αλλά, πάνω απ' όλα, θα αναδιανείμει τα κοινωνικά καθήκοντα και τις κοινωνικές υποχρεώσεις των ατόμων με έναν εντελώς καινούργιο και πρωτότυπο τρόπο.

Επομένως, το δίκτυο των επιχειρήσεων και των υπηρεσιών όπως αυτό κληροδοτήθηκε από τον καπιταλισμό δεν θα ληφθεί ως βάση ενός μηχανισμού της αποκαλούμενης "κυριαρχίας", δηλαδή της μεταβίβασης αρμοδιοτήτων στο κράτος έως και τα κεντρικά του σώματα. Η παρουσία ακριβώς ενός κράτους μίας και μόνης τάξης και ενός σταθερά και ποιοτικά ενιαίου και ομοιογενούς κόμματος προσφέρει τις μέγιστες ευνοϊκές

συνθήκες για την αναδιαμόρφωση της κρατικής μηχανής, η οποία καθοδηγείται όσο το δυνατόν λιγότερο από τις πιέσεις των περιορισμένων συμφερόντων μικρών ομάδων και όσο το δυνατόν περισσότερο από τα γενικά δεδομένα και την επιστημονική τους μελέτη που πραγματοποιείται προς το συμφέρον της συλλογικής ευημερίας. Οι αλλαγές στον παραγωγικό μηχανισμό θα είναι τεράστιες, αρκεί να σκεφτούμε μονάχα το πρόγραμμα για την αντιστροφή των σχέσεων μεταξύ πόλης και υπαίθρου, για την οποία επέμεναν τόσο πολύ ο Μαρξ και ο Ένγκελς, και το οποίο βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με τις σημερινές τάσεις σε όλες τις γνωστές χώρες.

Επομένως, το δίκτυο που έχει ως πρότυπο τον εργασιακό χώρο είναι μια ανεπαρκής έκφραση η οποία επαναλαμβάνει τις παλιές προουντονικές και λασσαλικές θέσεις που ο Μαρξ προ πολλού απέρριψε και ξεπέρασε.

VI

Ο προσδιορισμός του είδους των δεσμών μεταξύ των οργάνων του ταξικού κράτους και της βάσης του εξαρτάται, πρώτα απ' όλα, από τα αποτελέσματα της διαλεκτικής της ιστορίας και δεν μπορεί να συναχθεί από "αιώνιες αρχές", από το "φυσικό δίκαιο" ή από έναν ιερό και απαραβίαστο καταστατικό χάρτη. Κάθε λεπτομερής περιγραφή αυτού του μηχανισμού θα ήταν καθαρή ουτοπία. Δεν υπάρχει ίχνος ουτοπισμού στον Μαρξ, είπε ο Ένγκελς. Η ίδια η ιδέα της περίφημης εκχώρησης αρμοδιοτήτων από το μεμονωμένο άτομο (εκλογέας) χάρη σε μια πλατωνική πράξη που απορρέει απόν την ελεύθερη γνώμη του πρέπει να αφεθεί στις ομιχλώδεις σφαίρες της μεταφυσικής. Η γνώση, στην πραγματικότητα, δεν είναι παρά μια αντανάκλαση υλικών συνθηκών και κοινωνικών μορφών και η εξουσία συνίσταται στην παρέμβαση της φυσικής βίας.

Ο αρνητικός χαρακτηρισμός της εργατικής δικτατορίας είναι σαφώς καθορισμένος: αστοί και ημιαστοί δεν θα έχουν πια πολιτικά δικαιώματα, θα εμποδιστούν δια της βίας να συγκροτήσουν ομάδες κοινών συμφερόντων ή ενώσεις πολιτικής ζύμωσης, δεν θα τους επιτραπεί ποτέ να συμμετάσχουν σε δημόσια ψηφοφορία, να εκλέγουν ή να εκπροσωπούν άλλους σε κανένα "πόστο" ή σε οποιαδήποτε λειτουργία. Όμως, ακόμα και η σχέση μεταξύ του εργάτη -ενός αναγνωρισμένου και ενεργού μέλους της τάξης που βρίσκεται στην εξουσία- και του κρατικού μηχανισμού δεν θα διατηρεί πλέον το πλασματικό και απατηλό χαρακτηριστικό της *εκχώρησης εξουσίας*, μιας εκπροσώπησης με τη διαμεσολάβηση ενός *εκπροσώπου*, ενός ψηφοδελτίου ή ενός κόμματος. Εκπροσώπηση σημαίνει, στην πραγματικότητα, άρνηση της δυνατότητας άμεσης δράσης. Η δήθεν "ανωτάτη αρχή" του εκλογικού δικαιώματος δεν είναι παρά μια παραίτηση και, στις περισσότερες περιπτώσεις, είναι μια παραίτηση προς όφελος ενός αχρείου.

Τα εργαζόμενα μέλη της κοινωνίας θα συγκροτηθούν σε τοπικά όργανα σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας των μελών τους και σε ορισμένες περιπτώσεις ανάλογα με τις μετακινήσεις που τους επιβάλλει η συμμετοχή τους σε έναν παραγωγικό μηχανισμό που βρίσκεται σε πλήρη μετασχηματισμό. Χάρη στην αδιάκοπη και συνεχή δράση τους θα εξασφαλιστεί η συμμετοχή όλων των ενεργών μελών της κοινωνίας στο σύστημα του κρατικού μηχανισμού. Το να σχεδιάσουμε αυτό το σύστημα είναι αδύνατον προτού οι ταξικές σχέσεις που θα αναδειχθούν πραγματοποιηθούν με χειροπιαστό τρόπο.

Η Παρισινή Κομμούνα καθιέρωσε ως πλέον σημαντικές αρχές (βλ. Μαρξ, Ένγκελς, Λένιν) τα μέλη της και οι λειτουργοί της να μπορούν να ανακαλούνται ανά πάσα στιγμή και ο μισθός τους να μην υπερβαίνει τον μέσο εργατικό μισθό. Κάθε διαχωρισμός μεταξύ των παραγωγών που βρίσκονται στην περιφέρεια και των γραφειοκρατών που βρίσκονται στο κέντρο εξαλείφεται έτσι διαμέσου συστηματικών εναλλαγών. Η δημόσια υπηρεσία θα πάψει να αποτελεί μια *καριέρα* ή ακόμη ένα *επάγγελμα*. Χωρίς αμφιβολία, όταν τεθούν σε εφαρμογή αυτοί οι έλεγχοι θα προκαλέσουν τεράστιες δυσκολίες, αλλά ο Λένιν εξέφρασε προ πολλού την περιφρόνησή του για όλα τα πλάνα των επαναστάσεων που θα εφαρμοστούν *χωρίς δυσκολίες*. Οι αναπόφευκτες συγκρούσεις δεν θα επιλυθούν πλήρως με την κατάρτιση μιας σωρείας κανόνων και κανονισμών. Θα αποτελέσουν ένα ιστορικό και πολιτικό πρόβλημα και θα εκφράσουν έναν πραγματικό συσχετισμό δυνάμεων. Η μπολσεβίκικη επανάσταση δεν σταμάτησε μπροστά στη Συντακτική Συνέλευση αλλά την διέλυσε. Στην εξουσία είχαν ανέλθει τα συμβούλια των εργατών, αγροτών και στρατιωτών. Αυτός ο νέος τύπος κρατικών οργάνων που ξεπήδησε μέσα στην πυρκαγιά του κοινωνικού πολέμου (και ήταν ήδη παρόντα στην επανάσταση του 1905) εξαπλώθηκε από το τελευταίο χωριό σε ολόκληρη τη χώρα μέσω ενός δικτύου εδαφικών μονάδων διαφορετικών επιπέδων. Η δημιουργία τους δεν αντιστοιχούσε σε καμία από τις προκαταλήψεις περί "δικαιωμάτων του ανθρώπου" ή "καθολικής, ελεύθερης, άμεσης και μυστικής" ψήφου!

Το κομμουνιστικό κόμμα εξαπολύει και κερδίζει τον εμφύλιο πόλεμο, καταλαμβάνει τις θέσεις-κλειδιά με τη στρατιωτική και κοινωνική σημασία, πολλαπλασιάζει τα μέσα προπαγάνδας και ζύμωσής του χίλιες φορές καταλαμβάνοντας κτήρια και δημόσιες εγκαταστάσεις. Δίχως δε να χάσει χρόνο και χωρίς διαδικαστικές ιδιοτροπίες δημιουργεί "ένοπλα σώματα εργατών" για τα οποία μίλησε ο Λένιν, την κόκκινη φρουρά, την επανα-

στατική αστυνομία. Στις συνεδριάσεις των σοβιέτ κερδίζει την πλειοψηφία με το σύνθημα: "Όλη η εξουσία στα σοβιέτ!". Μήπως αυτή η πλειοψηφία είναι απλώς ένα νομικό ή ένα ψυχρό και απλό αριθμητικό γεγονός; Καθόλου! Εάν κανείς -είτε βαλτός είτε καλοπροαίρετος αλλά παραπλανημένος εργάτης- ψηφίσει το σοβιέτ να εγκαταλείψει ή να διακινδυνεύσει την εξουσία που κατέκτησε με το αίμα των προλεταριακών μαχητών θα εκδιωχθεί κλοτσηδόν από τους συντρόφους του. Και κανένας δεν θα χάσει τον καιρό του καταμετρώντας τον στη "νόμιμη μειοψηφία", αυτήν την εγκληματική υποκρισία την οποία η επανάσταση δεν έχει ανάγκη και με την οποία μπορεί να τραφεί μονάχα η αντεπανάσταση.

VII

Ιστορικά γεγονότα διαφορετικά από αυτά της Ρωσίας του 1917 (δηλ. η πρόσφατη κατάρρευση του φεουδαλικού δεσποτισμού, ένας καταστροφικός πόλεμος, ο ρόλος που έπαιξαν οι ομορτοουνιστές ηγέτες) θα μπορούσαν να δημιουργήσουν, ενώ παραμένουν πάνω στην ίδια βασική γραμμή, διαφορετικές έμπρακτες μορφές του βασικού δικτύου του κράτους. Από τη στιγμή που το προλεταριακό κίνημα άφησε πίσω του τον ουτοπισμό, βρίσκει τον δρόμο του και εξασφαλίζει την επιτυχία του όχι μονάχα χάρη στην πραγματική εμπειρία του σημερινού τρόπου παραγωγής και της δομής του σημερινού κράτους αλλά επίσης χάρη στην εμπειρία των στρατηγικών λαθών της προλεταριακής επανάστασης, τόσο στο πεδίο της μάχης του "θερμού" εμφυλίου πολέμου όπου οι Κομμουνάροι του 1871 έπεσαν ένδοξα και του "ψυχρού" ο οποίος διήρκεσε από το 1917 έως το 1926. Αυτός ο τελευταίος ήταν η μεγάλη μάχη της Ρωσίας μεταξύ της Διεθνούς του Λένιν και του παγκόσμιου καπιταλισμού που υποστηρίχθη-

κε στις γραμμές του μετώπου από την άθλια συνενοχή όλων των ομορ-
τουμιστών.

Οι κομμουνιστές δεν έχουν κωδικοποιημένους καταστατικούς χάρτες για να προτείνουν. Έχουν να συντρίψουν έναν κόσμο ψεμάτων και καταστα-
τικών χαρτών που αποκρυσταλλώνονται στον νόμο και στη βία της κυρί-
αρχης τάξης. Ξέρουν ότι μόνο ένας επαναστατικός και ολοκληρωτικός
μηχανισμός βίας και εξουσίας, ο οποίος δεν αποκλείει κανένα μέσο, θα
μπορέσει να αποτρέψει τα αισχρά υπολείμματα μιας βάρβαρης εποχής
από το να ξανασηκώσουν κεφάλι. Μονάχα αυτός θα μπορέσει να εμποδί-
σει το τέρας του κοινωνικού προνομίου που διψάει για εκδίκηση και υ-
ποδούλωση από το να σηκώσει ξανά κεφάλι βγάζοντας για πολλοστή
φορά τη δόλια κραυγή της ελευθερίας.

Battaglia Comunista, No. 3, 4, 1951